

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 Vtrum accidia sit peccatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

riones mali, ad aliqua specialia vitia. Ex hoc enim patet, qd odij in proximum species unitatem habet ex ipsa ratione mali, quia, si vult malum proximo. Alia autem vitia specialia sunt, quae volunt proximo malum tale, ut sic, puta, mortis, infamiae, rapinae, & similia.

Tertium autem rationi consentaneum est, ut, si vitium odij imperet actibus interioris desiderii respectu talium malorum, sicut imperat quandoque actus exterioris respectu eorumdem malorum. Ita quod sicut aliquis ex odio detrahit, vel contumeliat, vel occidit, vel rapit, vel aliquid huiusmodi facit: ita aliquis ex odio desiderat proximi infamiam, vel dehonorationem, vel mortem, vel perditionem bonorum &c. Et sicut odium cum opere: unum constituit peccatum multarum deformitatum: ita & odium cum desiderio talis mali, unum constituit pluriarum deformitatum peccatum. Ut scias autem assignare vitia cuique desiderio sua speciem, non uageris per nouas species uitiorum, sed memento illius regulae, eiusdem uirtutis, uel uitii est, uelle aliquid, & facere illud. Et ratio est, quia actus exterior, & interior respectu eiusdem obiecti non requirunt diuersas uirtutes, aut vitia. Et propterea ad illud uitium spectat uelle mortem, ad quod spectat facere mortem, quod constat esse homicidium. Et similiter ad illud uelle infamiam, ad quod spectat facere eandem, quod constat esse detractionem, & sic de aliis. Et idem est iudicium de desiderio irarum, & maledictorum. Et ex his patet responsio ad obiecta.

Ad secundum dicendum, quod alia ratio est de dilectione, & odio. Nam dilectionis obiectum est bonum, quod a Deo in creaturas deriuat: & ideo dilectio per prius est Dei, & per posterius est proximi: sed odium est mali, quod non habet locum in ipso Deo: sed in eius effectibus. Unde etiam supra dictum est, quod Deus non habetur odio, nisi in quantum apprehenditur secundum suos effectus. Et ideo per prius est odium proximi, quam odium Dei. Unde cum inuidia ad proximum sit causa odii, quod est ad proximum, fit per consequens causa odii, quod est in Deum.

Ad tertium dicendum, quod nihil prohibet secundum diuersas rationes aliquid oriri ex diuersis causis. Et secundum hoc odium potest oriri & ex ira, & ex inuidia. Directius tamen oritur ex inuidia, per quam ipsum bonum proximi redditur contristabile, & per consequens odibile, sed ex ira oritur odium secundum quoddam augmentum. Nam primo per iram appetimus malum proximi, secundum quandam mensuram, prout, si habet rationem uin-

Art. 1. huius quæst.

inuidus quidem in ordine ad suam gloriam iratus autem in ordine ad uindictam. Non ergo maliter ex parte obiecti, & hic non dicitur par esse iras. Ad hoc dicitur, quod inter iram, & inuidiam differentia quoad duo in proposito. Primo, quod inuidia dicitur. Postea autem per continuitatem irae peruenitur ad hoc, quod homo malum proximi absolute desideret, quod pertinet ad rationem odij. Unde patet, quod odium ex inuidia cauatur formaliter secundum rationem obiecti, ex ira autem dispositiue.

QVAESTIO XXXV.

De accidia, in quatuor articulis diuisa.

DEINDE considerandum est de uitiis oppositis gaudio charitatis, quod quidem est & de bono diuino, cui gaudio opponitur accidia, & de bono proximi, cui gaudio opponitur inuidia. Unde primo considerandum est de accidia, secundo de inuidia.

PRIMO, Vtrum accidia sit peccatum. Secundo, Vtrum sit speciale vitium. Tertio, Vtrum sit mortale peccatum. Quarto, Vtrum sit uitii capitale.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum accidia sit peccatum.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod accidia non sit peccatum. Passio enim non laudatur, neque vituperatur, secundum Phil. in 2. Eth. sed accidia est quedam passio. est enim spe-

IN tota quaest. 35. unum dubium occurrit, quod ad articulum secundum simpliciter, & ad articulum tertium de bono diuino in ipso Deo, quod est in ipso Deo tristitia pertinet ad odium Dei, & desiderium mali in ipso Deo ad odium Dei, & malo eiudem. Eiusdem namque ratione est de bono quem, optare illi malum, gaudere de malo ipsius, contrario bono, ut patet. De bono autem diuino tristitia pertinet ad amorem concupiscentiae, & de bono charitati, quae est amor amicitiae ad Deum, & ad proximum propter Deum, de bono autem diuino in ipso Deo uidetur unus esse uitijs, sicut nec odij Dei, & inuidiam.

Ad hominem uero, aut horem. Quia in ipso Deo dicitur, quod est 8. ar. 4. distinguens capitalia uitia, pro bono proprio: hic autem ponens gaudium charitatis in ar. 3. ponit ipsam contrariam gaudium charitatis ibidem ad secundum dicit, quod accidia est contraria inueniens facienda propter Deum. Et in ar. 4. praesens dicit. Spiritus autem bonae uoluntatis sunt & finis, & id quod est ad finem.

Ad hoc dicitur, quod accidia est tristitia de bono, qui contristatur. Et propterea dicitur, quod de bono proprio, & boni spiritualis, iniquitatem habet, & diuini. Considerandum est enim, quod charitas propter gaudet de bono diuino in ipso Deo, & propter sequenter gaudet de bono diuino, & propter

amante, & etiam in proximo. Et licet una sit charitas gaudens de his tribus, vitium tamen oppositum non est unum, quia malum multiformem contingit: sed triplex, scilicet odium, accidia, & invidia.

¶ 2. Præ. Nullus defectus corporalis, qui statuitur horis accidit, habet rationem peccati: sed accidia est huiusmodi. dicit enim *Cassianus in 10. lib. de Institutis monasteriorum. Maxime accidia circa horam sextam monachum inquietat, ut quædam febris ingruens tempore præstituto, ardentissimos estus accensionum suarum solitis ac statutis horis animam inferens egrotant. ergo accidia non est peccatum.

¶ 3. Præ. Illud quod ex radice bona procedit, non videtur esse peccatum: sed accidia ex bona radice procedit. dicit enim *Cassianus in eodem libro, quod accidia provenit ex hoc, quod aliquis ingemiscit se fructum spirituales non habere, & absentia longæque postea magnificat monasteria, quod videtur ad humilitatem pertinere, ergo accidia non est peccatum.

¶ 4. Præ. Omne peccatum est fugiendum, secundum illud Eccles. 2.1. Quasi a facie colubri fuge peccatum: sed Cassianus dicit in eodem lib. Experimento probatum est, accidia impugnationem non declinando fugiendam, sed resistendo superanda. ergo accidia non est peccatum.

SED CONTRA. Illud quod interdicitur in sacra scriptura, peccatum est: sed accidia est huiusmodi. dicitur enim Eccl. 6. Subijce humerum tuum, & porta illam scilicet spirituales sapientiam, & non accideris in vinculis eius. ergo accidia est peccatum.

RESPON. Dicendum, quod accidia secundum *Damascenū, est quædam tristitia aggrauans, quæ scilicet ita deprimit animum hominis, ut nihil ei agere liceat, sicut ea quæ sunt acida, frigida sunt. Et ideo accidia importat quoddam tardium operandi, ut patet per hoc, quod dicitur in *glosa super illud Psalm. Omnem eicam abominata est anima eorum. Et a quibusdam dicitur, quod accidia est torpor mentis bona negligentis inchoare. Huiusmodi autem tristitia semper est mala, quandoque quidem etiam secundum se ipsam, quandoque vero secundum effectum. Tristitia enim secundum se mala est, quæ est de eo, quod est apprensus malum, & vere bonum: sicut contrarium mala delectatio est, quæ est de eo, quod est apprensus bonum, & vere malum. Cum ergo spirituale bonum sit vere bonum, tristitia, quæ est de spiritali bono, est secundum se mala. Et etiam tristitia, quæ est de vere malo, mala est secundum effectum, si sic aggrauet hominem, ut eum totaliter a bono opere retrahat. Vnde & Apostolus 2. ad Corinth. 2. non vult ut penitens maior tristitia de

A peccato absorbeat. Quia ergo accidia, secundum quod hic sumitur, nominat tristitiam spiritualis boni, est dupliciter mala & secundum se, & secundum effectum: & ideo accidia est peccatum. Malum enim in motibus appetitiuis dicimus esse peccatum, ut ex supra dictis patet.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod passiones secundum se non sunt peccata, sed secundum quod applicantur ad aliquod malum, vituperantur: sicut & laudantur ex hoc, quod applicantur ad aliquod bonum. Vnde tristitia secundum se non nominat nec aliquid laudabile, nec vituperabile: sed tristitia de malo moderata nominat aliquid laudabile. Tristitia autem de bono, & iterum tristitia immoderata nominat aliquid vituperabile. Et secundum hoc accidia ponit peccatum.

AD SECUNDUM dicendum, quod passiones appetitus sensitivi & in se possunt esse peccata venialia, & inclinant animam ad peccatum mortale. Et quia appetitus sensitivus habet organum corporale, sequitur quod per aliquam corporalem transmutationem homo fit habilior ad aliquod peccatum. Et ideo potest contingere, quod secundum aliquas transmutationes corporales certis temporibus provenientes, aliqua peccata nos magis impugnent. Omnis autem corporalis defectus de se ad tristitiam disponit. Et ideo ieiunantes, circa meridiem, quando iam incipiunt sentire defectum cibi, & urgeri ab æstibus Solis, magis ab accidia impugnantur.

AD TERTIUM dicendum, quod ad humilitatem pertinet, ut homo defectus proprios considerans, seipsum non extollat: sed hoc non pertinet ad humilitatem, sed potius ad ingratitudinem, quod bona, quæ quis a Deo proficit, contemnat: & ex tali contemptu sequitur accidia. De his enim tristamur, quæ quasi mala, uel uilia reputamus. Sic ergo necesse est, ut aliquis aliorum bona extollat, quod tamen bona sibi diuinitus prouisam contemnat, quia licet tristitia redderentur.

AD QUARTUM dicendum, quod peccatum semper est fugiendum, sed impugnatione peccati quandoque est vincenda fugiendo, quandoque resistendo. Fugiendo quidem, quando continua cogitatio auget peccati incentiuum, sicut est luxuria. Vnde dicitur 1. ad Corinth. 6. Fugite fornicationem. Resistendo autem, quando cogitatio peruehens tollit incentiuum peccati, quod provenit ex aliqua leui apprehensione. Et hoc contingit in accidia, quia quanto magis cogitamus de bonis spiritalibus, tanto magis nobis placencia redduntur, ex quo cessat accidia.

ARTICULVS II.

Utrum accidia sit speciale vitium.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod accidia non sit speciale vitium. Illud enim quod conuenit omni vitio, non constituit specialis vitij rationem: sed quodlibet vitium facit hominem tristari de bono spiritali opposito. Nam luxuriosus tristat de bono continentie, & gulosus de bono abstinentie. Cum ergo accidia sit tristitia de bono spiritali, sicut dictum est, videtur quod accidia non sit speciale peccatum.

¶ 2. Præ. Accidia, cum sit tristitia quædam, gaudio opponitur: sed gaudium non ponitur vna specialis virtus, ergo neque accidia debet poni speciale vitium.

¶ 3. Præ. Spirituale bonum, cum sit quoddam commune obiectum, quod virtus appetit, & vitium refugit, non constituit speciale rationem virtutis, aut vitij, nisi per aliquid additum contrahatur: sed nihil videtur quod contrahat ipsum ad accidiam, si sit vitium speciale.

1. 2. q. 74. ar. 3. & supra q. 10. art. 2.

Mal. q. 11. ar. 2. Et ar. 3. Et 4. cor.

Ar. præced.

quibusdam dicitur, quod accidia est torpor mentis bona negligentis inchoare. Huiusmodi autem tristitia semper est mala, quandoque quidem etiam secundum se ipsam, quandoque vero secundum effectum. Tristitia enim secundum se mala est, quæ est de eo, quod est apprensus malum, & vere bonum: sicut contrarium mala delectatio est, quæ est de eo, quod est apprensus bonum, & vere malum. Cum ergo spirituale bonum sit vere bonum, tristitia, quæ est de spiritali bono, est secundum se mala. Et etiam tristitia, quæ est de vere malo, mala est secundum effectum, si sic aggrauet hominem, ut eum totaliter a bono opere retrahat. Vnde & Apostolus 2. ad Corinth. 2. non vult ut penitens maior tristitia de